

Poznáváme dřevěné kostely - část VI

Den první

Babí léto v polovině září léta páně 2011 dostává svému názvu a rosničkáři ve všech televizích se předhánějí v předpovědích krásného víkendu. Ovšem nám dvěma už se jaksi nedostává dovolenkových dní a tak náš tradiční podzimní výjezd za maďarskými termály musíme oželet. Volné páteční odpoledne a víkend je trošku krátká doba na výlet k uherskému jihu a proto volíme náhradní variantu k našim slovenským susedům. Dřevěná sakrální architektura na Slovensku je dostupná v hojné míře a tak se rozhodujeme navázat na naše vyprávění 6-tým dílem. Vyjíždíme krátce po 2 hodině odpolední na Hnojník, kde doplňujeme zásoby potravin navečer a hranice překračujeme na přechodu Svrčinovec.

Za Čadcou odbočujeme vlevo a nabíráme směr Těrchová. Parkoviště před kolibou "U Jánošíka" poskytuje odpočinek a stín našim strojům a my po pár schůdcích usedáme na stylové lavice krčmy. Krojovaná obsluha působí trochu komerčním dojmem stejně jako novotou vonící dřevěná stavba, ale pro nás je hlavním ukazatelem kručící žaludek. Tmavá verze Zlatého bažanta zahání "smäd" a brynzové halušky to ostatní. Liptov je naší cílovou destinací, přesněji pak Liptovské Sliače - část Vyšný. Proč právě Vyšný milý čtenáři?

Určitá nostalgie a krásné vzpomínky z podzimu roku 2007 nás opět přivádí do penzionu k rodině Šimčkových <http://www.apartmanyriviera.sk/>. Pamatuji si tehdy úplně opačné počasí s deštěm a teplotami blížící se 0°C, ale taky to, že jsme začali právě tady na tomto místě uvažovat o nějakém zdokumentování našich výletů. Produktem těchto úvah jsou nyní tyto řádky, jež vám našim milým čtenářům prezentujeme. Majitelka penzionu nám vychází v ústrety dřív než klikovka našich motocyklů dokončí poslední otáčku. Její široký úsměv naznačuje, že si nás ještě pamatuje i když od naší poslední návštěvy proteklo korytem potoka...plno vody. Jistě i z důvodu staré známosti dostáváme apartmán v přízemí a tak přestěhování kufrů a vařící rychlovarná konvice je dílem okamžiku. U šálku vonící kávy pak připravujeme itinerář na první víkendový den.

Den druhý

To je dnes ale krásně! Sluníčko šimrá pod nosem, babí léto maká naplno a tak hlavní motto dne je "Pořádně si to dnes užijeme !" Rohlík nám u snídaně drobí do mapy a mezi sousty se už pomalu rýsuje trasa. Vyrazíme na východ směrem na Hybe a pak to stočíme k jihu a vystoupáme k průsmyku na Čertovici. Nu a pak se uvidí, zda se nám podaří objet celé Nízké Tatry.

První zastávku však činíme velice záhy, cca po 18 km projíždíme vesničkou Svätý Kříž a pár set metrů dál zastavujeme vpravo u artikulárního kostela. Kostel Svätý Kříž (N49.033927°, E19.537567°) je v mnoha směrech jedinečnou sakrální stavbou. Rozkol katolické církve a odklon části křesťanů k protestantismu vedl ke vzniku těchto dřevěných staveb a pozorný čtenář našich vyprávění jistě ví, že jsme už podobný typ kostela viděli v Hronseku. Stavba přehrady Liptovská Mara a napouštění vodního díla způsobilo zánik vesnice Paludza na jejímž území původně tato dřevěná památka stála a tak došlo k jejímu rozebrání a znovu postavení na místě, kde se právě nacházíme.

Tohle to stěhování trvalo bezmála osm let a není se ani codivit, když si uvědomíme, že se jedná o jednu z největších dřevěných památek tohoto typu v Evropě do níž se vejde až 6000 lidí. Jak je známo tak artikuly nutily stavět bez kamene a železa, věží a zvonů a tak dřevěná zvonice doplnila exteriér až s Tolerančním patentem císaře Josefa II. Toto doplnění stavby je provedeno velice citlivě a celá věž tvoří s hlavní lodí a křížovým půdorysem kostela harmonický celek. Dvě babky hlídají interiér, zdá se, že jej i zdobí na odpolední " sobáš " ,

který zde proběhne a jelikož nevíme kdy se objeví první svatební hosté, raději s prohlídkou interiéru příliš neotálíme. A věru je nač koukat a ač byl tesařský mistr Jozef Lang negramotný, jeho mistrovství je vidět v každém kusu dřeva jež prošlo rukama jeho či pomocníků, kteří mu asistovali. Hezky si to zde užíváme a babky zdobitelky nám mezi prací pro svatebčany taky ochotně poskytnou nějakou tu informaci pro naše hladové uši. Fotit je zakázáno a tak jen něco malinko na mobil nenápadně vyblejsknu mezi trámovým ochozu když bábinky nekoukaj. Nu alespoň malilinkatou vzpomínku do našeho archívu "Vid' Jitko?"

Tak a ted' zpátky po 18-ce na Galovany, podjezdem zdoláme D1-ku a točíme vpravo na Liptovský Hrádok. Někde cestou doplňujeme palivo a už koukáme po servisu i pro naše hladová bříška. Ideální k tomuto jeví se křižovatka silnic 18 a 72, přesněji pak koliba Červený Kút pár desítek metrů západním směrem od tohoto silničního uzlu. Už bych i pomalu odklopil policajta, ale Jitka se najednou nějak „hybe“. No aby taky ne, když jsme 3 km od Hybe (N49.045457°, E19.828595) vid'te milí čtenáři. Tedy, že nejdříve tam a pak teprve bude papání. Ok, souhlasím a tak po pár minutách už parkujeme ve stínu místního kostela, raně-gotické to sakrální a významné památky Liptova. Tady sahá historie ještě mnohem hlouběji než ve Svätom Kríži, konkrétně o nějakých 470 let zpátky neb doba vzniku stavby se datuje

někdy k roku 1300 n.l. Jistě, dnes už kostel vypadá trochu jinak po všech těch přestavbách jež ho za těch několik staletí postihly, prvky gotiky jsou však patrné i dnes, hlavně gotický oblouk, který odděluje hlavní loď od presbytáře stojí za pár písmenek zde zaznamenaných. Máme zde taky příjemnou společnost neb sobotní dopoledne je asi zasvěceno úklidu a přípravě na zítřejší mši. Čtyři či pět věrných oveček důchodového věku se činí ostošest, přesto však při ometání pavučin s námi prohodí pár slov a tak máme jedinečnou možnost zjistit jak funguje ministerstvo kultury Slovenské republiky.

Tedy nefunguje-eura nejsou a hnedle asi nebudou řkou babičky v oblaku prachu od metel. Zde jedna věta, která mluví za vše: "Oni pamiatkari prídu, oberú kus omietky, niečo pod ňou objaví azas je pol roka nevidíme, ale opraviť sa nesmie nič!!" Ovšem my, historických fresek dychtiví máme díky tomu nač koukat!!! Renovace či nerenovace in natural! Věru se nám tu moc líbilo a tak si jen při loučení s místními věřícími přejeme ať se nějaké ty eura na opravu najdou dřív než zub času dohlodá i zde až na samotné kořeny tohoto kostela. Ve mně však už hlodá docela krutý návštěvník zvaný hlad a tak popoháním Jitku k rychlému návratu ke kolibě, majíc před očima nějakou místní specialitku.

Červený Kút jest zaplněn zhruba z jedné třetiny, možná ani to ne a tak nám přijde divné, že si nás ani po 15 minutách nikdo nevšímá a to prosím sedíme šest kroků od pípy! Hlad přechází nejdříve v nervozitu a pak v nemalé naštvání z nevšimavé obsluhy. Čas si krátíme uzavíráním sázky: "Hele Jitko, jestli nepříjde ta servírka než napočítám do sta balíme to tu a jdeme jinam ano?"

Jedna, dvě.....hm , dorazila jako vítr u šedesáti tří. Kapustnica zo smetanou, kotlíkový guláš, tak na tom se nedá snad ani nic moc pokazit a tak se moc těším na dráždění chuťových buněk. Dá milý čtenáři pokazit se dá asi vše. Ještě dnes když si vzpomenu na tu děsivě nechutnou smetanu v polévce a guláš s centimetrovou vrstvou tuku v misce, dělá se mi šoufl. Myslím, že kdybych to tam tehdy opravdu vše snědl jak jsem měl původně v úmyslu, snad bych už tu ani dnes nepsal tyto řádky. Na tento ne-gurmánský zážitek hned tak nezapomenu, ale jak se říká na všemhledej i něco pozitivního a tak hledám a nacházím malé ponaučení: "Hnusné jídlo vás dostane do sedla motorky daleko dříve než máte v úmyslu a o to více pak máte času na zážitky cestou.

Ty naše se naplňují velice záhy neboť stoupáme po silnici 72 do sedla na Čertovicu 1240m.n.m. Vcelku slušný asfalt a hezké zatáčky dávají rychle zapomenout na předchozí žaludeční újmu a stoupání do průsmyku s následným sešupem až do Bánské Bystrice bylo docela příjemným zážitkem. Zde zastavujeme u nějakého supermarketu nadnárodní značky a doplňujeme zásoby na večer. Nějaká lahvinka vína s patřičnými pochutinami mizí v kufrech rychlostí blesku a zase nasedáme do sedel, tentokrát už k posledním dnešním kilometrům. Severním směrem opouštíme město a po chvíli už máme za sebou odbočku na známou motorkářskou trasu Harmanec-Šturec.

S kolibou Sv. Kryštofa už máme z minula taky svou zkušenost (viz článek Podzimní putování za vínem r.2009) a tak nás ani nenapadne že bychom zastavili třeba na kafe. Ne ne, pěkně po 59 stoupáme přes Staré Hory a po chvíli jsme na Donovalech. Nadmořská výška bez mála skoro tisíc metrů a okolní kopečky mají své kouzlo, ale v pozdním odpoledni už nezastavujeme ani na foto, chceme dnes do apartmánu dorazit ještě za světla a okouknout přírodní úkaz zvaný Sliačské travertiny (49.054289°, E19.417097°). Kousek polňačky východním směrem od Vyšného Sliače a jsme na místě. Jak jen popsat naše pocity? Být zde sami, romantika by na nás prýštila plnou silou a zapadající slunce nad Nízkými Tatrami potažmo Kriváněm, vůně posečených luk a barvy podzimu bychom si mohli s plnou parádou. Bohužel nás do reality vrací binec v podobě krabiček od cigaret, sem tam nějaké pet-flašky, papírů a

místní omladiny, jež si zde hraje na motokrosaře. Naštěstí je to přestává bavit a po chvíli je klid. Asi si začali myslet, když jsem začal telefonovat a škaradě po nich koukal, že volám místní policajty. A ani bych se asi nerozpakoval. Tak krásný koutek přírody, dokonce přírodní rezervace a enduro??? Ted' však máme chvíli klidu a tak si jdeme prohlídnout okolí. Nejsem geolog a tak snad jen malý amaterský pohled.

Vidíme něco jako malé sopečné útvary, doslova malé sopky a někde tady má snad vyvěrat i pramen, ale ten nám zůstal skryt někde v okolí. Zato u blízkého jezírka obdivujeme vážky jež se zde slétají k večernímu tanci a snažíme se je zachytit do objektivu našeho Nikonu. Já nadháním a Jitka se snaží včas zmáčknout to pravé tlačítko, takže vypadáme asi značně potměšile, možná i bláznivě. Doktor Chocholoušek však na kafe nepřijel a tak ještě okoukneme zajímavou vápnomilnou slatinnou floru okolo jezírka a potůčku. Odjíždíme s malým přáníčkem v srdci: "Lidé Sliáčtí zachraňte si tento kousek krásné přírody, rádi bychom ji někdy za pár let ukázali i našim přátelům!!"

Den třetí

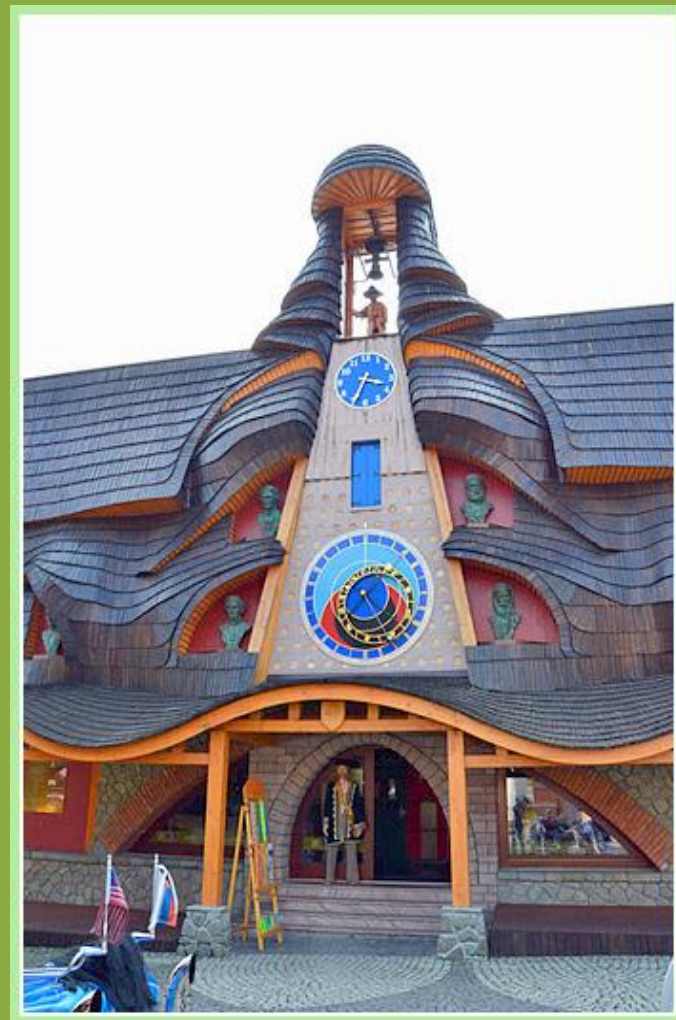
I dnes vstáváme do slunečného rána a tak se snažíme příliš nezdržovat snídání, urychleně mezi sousty balíme kufry a po necelé hodině necháváme Vyšné Sliache za zády. Po 18-ce se dostaneme k Bešeňové a pak si to míříme k západnímu břehu přehrady Liptovská Mara. Sem tam sedící rybáři na břehu a slunce jež nám posílá zrcátka od vodní hladiny nám tvoří kulisu prvních dopoledních kilometrů. Po chvíli však už odbočujeme na 584-ku

a za Liptovskými Matiašovcami začínáme stoupat k sedlu Hutý. To odděluje Západní Tatry od Chočských vrchů, což pro nás znamená krásné výhledy na obě, potažmo i pohledy zpátky dolů do nížiny k přehradní nádrži. Průsmyk však máme brzy za sebou a začínáme sjíždět dolů k Zuberici. Ještě ani nejsme pořádně ve vesnici a Jitka, jež dnes jede jako velitel naší duaskupiny zaparkovává svoji Hondu 1000 u její oblíbené Koliby Josu. Okolo postává pár motorek a zdá se, že si jejich majitelé i pochutnávají na místní kuchyni, takže i my dáváme dlabanec. Pečené kolínko a pivečko tentokrát nemělo chybu, inu Jitka se zdejším menu má už jisté zkušenosti vid'! Naší další zastávkou za poznáním je Tvrdošín (N49.336549°, E19.558933°) kde se nachází jedna z památek UNESCO. Je to cca 3 roky, kdy organizace OSN pro vědu a kulturu zařadila dřevěný gotický kostel v tomto městečku do svého seznamu.

Trošinku máme problém s jeho nalezením, ale po dvou otočeních už parkujeme na malém prostranství před stavbou. První polovina 15. století datuje stavební počátky této sakrální památky a tak jen co projdeme brankou, už mlsně bereme za kliku u vchodu. Ovšem marně, je zavřeno!! Taková krása a otevřeno jen v letní sezónu?

Jsme docela zklamáni a tak nezbyvá než okukovat pouze z venku.? "Co to tam studuješ za plaketu Jitko?" **EUROPA NOSTRA** - je napsáno na bronzové plaketě o velikosti vinylové SP desky ☺ Byla městu Tvrdošín udělena v holandském Haagu a to za zachování významné památky dřevěné architektury a jak později zjišťuji, právě tento dřevěný kostel je jediným kostelem na Slovensku, který má hned tyto dvě ocenění.

Nu dovnitř nemůžeme a tak ušetřený čas věnujeme doplnění tekutin ve stínu mohutné lípy. Je už nejvyšší čas vyrazit k domovu a tak si to namíříme na Dolný Kubín. A ejhle, je vidět, že jsme už tady pár měsíců nebyli. Nová silnice R 3 nám nabízí zcela nové pohledy na Oravský hrad, máme ho najednou po pravé ruce a v plné kráse! Tak to je docela překvápko, pořád čekám na strmou skálu nad řekou Oravou a nejednou je vše jinak!!

Poslední zastávkou na našem výletu je kysucká obec Stará Bystrica (N49.346214°, E18.937066°). Jdeme okouknout orloj na rynku Sv. Michala. Jedná se údajně o nejpřesnější orloj na světě, řízený počítačem. Jeho astroláb sestrojili Češi a tak jedeme "zkontrolovat", jak se to vše povedlo. Inu je to trochu moderna, ale moc hezká. Ještě si projdeme náměstí a shodneme se, že to tady mají v Bystrici moc pěkné, bohužel den se chýlí rychle k závěru a tak práskáme do koní at' nedojedeme až za úplné tmy.

A to milý čtenáři bylo naše **babí léto roku 2011**. Moc hezky se nám loni vyvedlo a na jaře opět na shledanou.